

Biologizující pohled na člověka „Rasová hygiena“ Lékaři v lidské společnosti

Jan Dočkal

Šaman

Zprostředkoval spojení mezi lidmi a přírodou, tajemnými silami.
Působil jako léčitel, ochránce, rádce. duchovní
„pomáhající pracovník“

Asklépios - Eskulap (13. st.př.Kl).

Řecký léčitel - navrhl systém léčení, vycházející ze starých zkušeností, Vyznal se v užívání bylin. Asklépiovi a jeho dcerám Hygiei Panaceii bylo připisováno mnoho zázraků.

V řecké mytologii byl považován za boha lékařství.

Hippokratés (asi 460-377 př.K.).

Nejslavnější lékař antického starověku, „otec edicíny“.

Je mu přisuzována sbírka lékařských textů

Corpus hippocraticum a autorství Hippokratovy přísahy.

„Medicína je nepochybně nejšlechetnější ze všech mění.“

Galénos – Galén ((129-200,216)

Slavný starověký lékař a filosof pozdní antiky.

„Je hanba, že se někdo dovede namáhat po mnoho let, aby se stal dobrým lékařem, obhájcem, učitelem nebo geometrem, a přitom není ochoten namáhat se příslušně dlouhý čas, aby se stal dobrým člověkem. „

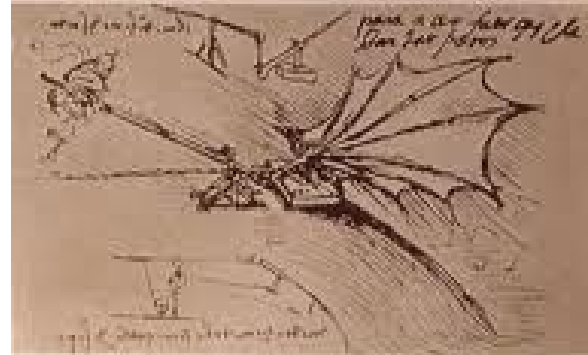
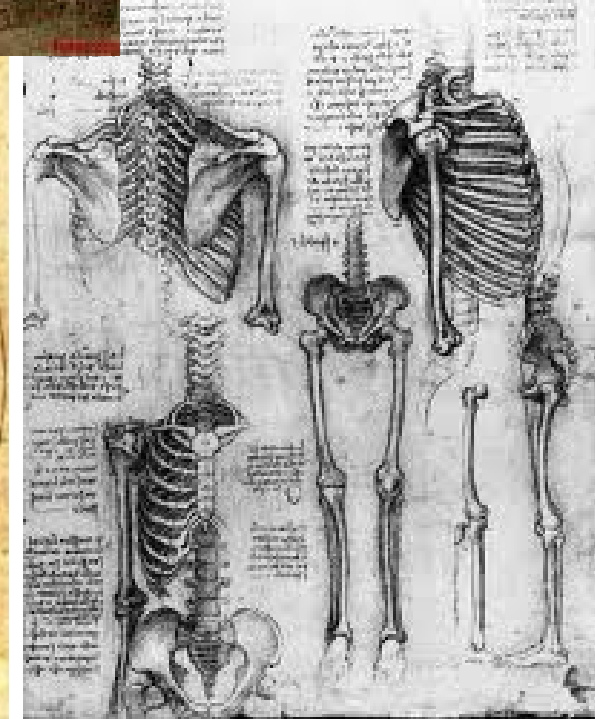
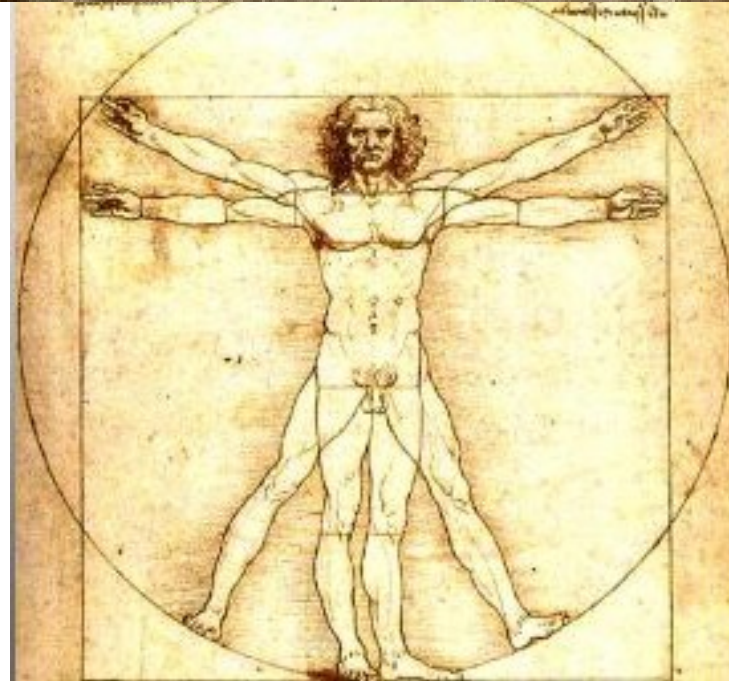
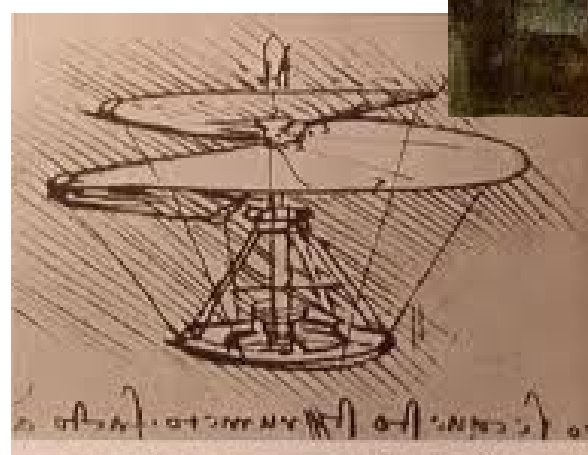

**Paracelsus,
Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus
von Hohenheim,
(1493-1547)**

**mnohovrstevná osobnost
lékař, alchymista,
přírodovědec**

Leonardo da Vinci (1452-1519)

Jan Jesenius (1566 – 1621)

Osobní lékař císařů
Rudolfa II. a Matyáše.
Věnoval se anatomii a
chirurgii, publikoval celou řadu chirurgických
prací, stal se rektorem a kancléřem
University Karlovy v Praze.

IOHANNIS
JESSENI
A IESSEN.
Anatomia, Pragæ,
Anno MDC. abs se Jo-
hannese abbascaia hofora.
Atterfien cunfitem de ofibus tractatum.

VVITTEBERGÆ,
Extensio et Laurentius Gruberlib.
Impreſſi. Lannuſio Jereph.
Anno 1617.

Jako první uskutečnil veřejnou pitvu a přispěl tak významně k rozvoji anatomie. Popis pitvy zpracoval ve spise *Anatomiaie Pragae anno MDC solenniter administrate historia*

Podporoval povstání českých stavů v letech 1618-1621 a byl popraven spolu s dalšími jeho představiteli na Staroměstském náměstí v roce 1621.

Před popravou mu byl katem vyříznut jazyk a jeho tělo bylo vystaveno na náměstí.

Georges Louis Leclerc de Buffon **(1707-1788)**

Přední francouzský přírodovědec, autor
Histoire Naturelle (Přírodní historie),

která vyšla v letech 1749—1804

Byl přesvědčen, že „skutečnou a přirozenou“ barvou lidského druhu je barva bílé rasy a všechny ostatní jsou její obměny, vzniklé vlivem klimatu. Tak např. příčinou černé barvy pokožky černochů je teplota panující v Africe. Kdyby byli černoši přesazeni do jiných klimatických podmínek, mohli by „zesvětlet“.

Odlišnost barvy kůže neznamenal podle Buffona nadřazenost některých ras a podřadnost jiných, ani neospravedlňovala otroctví.

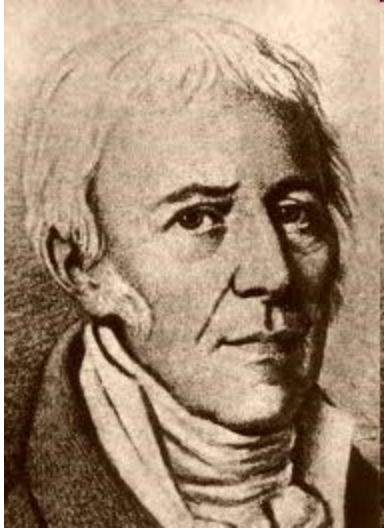

Východiska

- **Existuje biologická odlišnost, specifičnost jednotlivců a skupin, odlišné individuální a skupinové vlastnosti a charakteristiky.**
- **Snaha o co nejlepší vlastnosti, schopnosti je pochopitelná.**
- **V antickém Řecku se prosazoval ideál tělesných a duševních vlastností člověka – kalokagatha.**
- **Ve středověku převládal názor, že osud člověka (zdraví, štěstí, bohatství) je v Božích rukou, nemoc a lidské utrpení je Boží trest. Nemocným a slabým je ale třeba pomáhat.**
- **V novověku zámořské objevy vedly k rozšiřujícím se kontaktům s jinými etniky, osvícenství zároveň nastolilo otázku rovnosti všech lidí.**

19. a 20. století

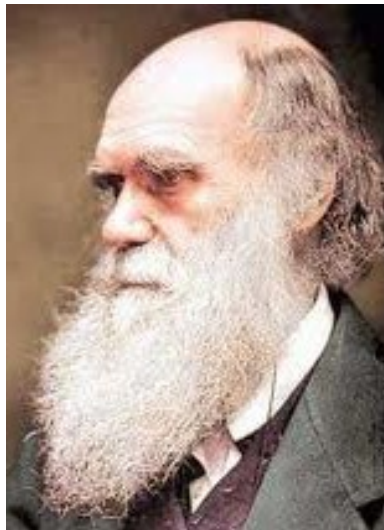
rozvoj biologie a medicíny – zejména genetiky

Jean Baptiste Lamarck
(1744-1829)

Gregor Johann Mendel
(1822–1884)

Charles Darwin
(1809-1882)

O původu druhů – přirozený výběr, boj o přežití
Biologické zákonitosti byly později
aplikovány na společnost.

Sociální darwinismus:

Boj o přežití se týká i vztahů ve
společnosti, jde o přirozený boj mezi
jednotlivci i skupinami (společenskými
třídami, etniky, národy).

Cesare Lombroso (1853 – 1909)

Italský vězeňský lékař - předpokládal existenci tzv. „rozených zločinců“ (1876 napsal dílo *Zločinný člověk*). Zkoumal vztah mezi fyzickými znaky „stigmaty“ (tvar lebky, abnormální chrup, asymetrie tváře, nadbytečné prsty, neobvyklé tvary uší a nosu apod.) a chováním. Věnoval se také specifickým znakům „židovské rasy“.

Existuje přirozená nerovnost mezi jednotlivými lidmi i etniky podmíněná geneticky

- **Ve Spojených státech se zejména v první polovině 20.století prováděly genealogické studie, které se snažily dokázat, že inteligence a schopnost chovat se určitým způsobem je dědičně zakódována a že ji lze dovodit z rozboru osudů předků. Tyto teorie měly často rasistický podtext, nebo byly rasisticky interpretovány.**
- **Tělesná , duševní postižení, těžká onemocnění ale i sociální handicap (bída) jsou věcí jednotlivců, ale jsou i zátěží společnosti a přenášejí se na další generace.**
- **Biologie dostává politický charakter.
Rozvíjející se kapitalismus potřebuje zdravé, silné a schopné jedince.**
- **Soupeří mezi sebou i jednotlivé státy – národy
V USA se rozvíjí liberalismus.
V Německu v důsledku pozdějšího nástupu kapitalismu, převládá snaha vyrovnat se rozvinutým státům. Zdůrazňuje se výjimečnost a poslání Německého národa (Árijské rasy).**

"Způsob, jak uskuteční Německo zvětšení svého území, ... je praktickým problémem. Tento problém je spjat s osobitými charakteristickými rysy germánské rasy. Půjde-li o ideál rasové jednoty, může rozdělení germánské rasy do různých národností a různých států tvořit potíže. ... ..Nejmocnější stát - Německo musí ustavit hegemonii a menší státy musí obětovat onu část své autonomie, která bude potřebná pro vytvoření trvalého sjednocení pro nové císařství...." (Pangermánský program (1905)

Důležitou součástí německé expansivní politiky byla snaha o zdokonalení árijské rasy.

- V roce 1905 byl založen Spolek pro rasovou hygienu
- V roce 1927 vznikl Institut císaře Viléma pro antropologii, lidskou genetiku a eugeniku
- V roce 1934 Úřad pro rasovou politiku

Povědomí o rasové hygieně a genetice se stalo, čistě vědeckou cestou, součástí znalostí ohromného množství německých lékařů. Do značné míry to ovlivnilo podstatu světonázoru našeho státu, a dalo by se dokonce říci, že to ztělesňuje základní principy jeho současné existence.

(Gerhard Wagner- vedoucí představitel německé lékařské profese:)

„Nikdo, kdo není duševně a tělesně zdravý a hodnotný, nebude mít právo předávat své utrpení dále skrze své děti.“

(Adolf Hitler: Mein Kampf)

2 cesty – sterilizace a euthanasie

Sterilizace

Jedním z prvních zákonů nacistické vlády po převzetí moci v roce 1933 byl

Zákon o předcházení geneticky postiženým potomkům

(Zákon o sterilizaci), podle kterého mohl být člověk sterilizován, pokud genetický soud shledal, že trpí některou z celé řady „genetických“ nemocí, např:

slaboduchostí, schizofrenií, manio-depresivním šílenstvím, genetickou epilepsií, Huntingtonovou choreou, dědičnou slepotou či hluchotou nebo těžkým alkoholismem.

Bylo zřízeno několik set genetických soudů. První z nich zasedal v Berlíně v roce 1934.

Vznikla nová specializace - „genetický lékař“

Počet sterilizovaných v nacistickém Německu se odhaduje na 400 000 lidí.

V průběhu 2.světové války hrála sterilizace důležitou roli při „řešení židovské otázky“.

Norimberskému tribunálu byl jako důkazní prostředek předložen následující dopis z 23. června 1942 Heinrichu Himmlerovi :

„.....Mezi deseti miliony evropských Židů existují podle mého názoru nejméně dva až tři miliony mužů a žen, kteří jsou dostatečně fyzicky zdatní, aby mohli pracovat. Vzhledem k mimořádným potížím, které pro nás představuje pracovní problematika, se domnívám, že tyto dva až tři miliony osob by měly být zvláštním způsobem vyselektovány a zachovány při životě. To ale jen za předpokladu, že jim zároveň bude znemožněno, aby se rozmnožovaly. Přibližně před rokem jsem vás informoval o tom, že moji spolupracovníci dokončili experimenty nezbytné k tomuto účelu. Rád bych na tyto skutečnosti ještě jednou upozornil. Klasický způsob sterilizace, uskutečňovaný běžně u osob trpících dědičnými chorobami, zde nepřipadá v úvahu, neboť zabere příliš mnoho času a je příliš nákladný. Kastrace pomocí rentgenových paprsků je na druhé straně nejenom relativně levná, nýbrž může být také uskutečněna v nejkratší možné době na tisících osob. Myslím si, že je irelevantní, zda si dotyčná osoba uvědomí fakt, že byla kastrována, po několika týdnech či po několika měsících, když na sobě v určitý okamžik začne pozorovat její účinky... Heil Hitler!“

Váš Viktor Brack

2 .odbor Úřadu říšského kancléřství

Sterilizace se prováděla i v jiných zemích. Odborné diskuse a úvahy se vedly již v 19.st. a vyústily v přijímání zákonů. Německo se inspirovalo zejména zkušenostmi USA.

V USA ve 20. století, byla vrozená degenerace definována pomocí vědeckých pojmů jako dědičná nemoc — společně s vrozenou chudobou, vrozenou prostitucí a vrozenými zločineckými sklony.

- Ve státě Indiana v roce 1907, a ve většině států v následujících letech se podařilo prosadit zákony povolující „nedobrovolnou asexualizaci“. Nerozlišovalo se v nich mezi sterilizací a kastrací.**

Epilepsie, slabomyslnost a šílenství byly zařazeny do téže skupiny příznaků vyžadujících sterilizaci, aby jich tak byly příští generace ušetřeny.

Zákon byl aplikován - v souladu s často citovaným výrokem soudce Holmese, podle kterého „*tri generace imbecilů stačí*“.

- V letech 1920-1929 přijalo zákony o sterilizaci dalších 21 amerických států (do roku 1939 v USA celkem sterilizaci podstoupilo asi 30 000 lidí)**
- V roce 1928 přijal podobný zákon Švýcarský kanton Wandt**
- V letech 1929-1938 Dánsko, Norsko, Švédsko, Finsko, Estonsko, Island**

Euthanasie

„Ukončení životů nehodných žití“

Myšlenka euthanasie se objevuje již v 19.století jako právo zvolit si čas a způsob smrti a právo ukončit vlastní život co nejméně bolestivým způsobem.

Euthanasie se používala v řadě zemí – ve Velké Británii, v USA i jinde.

Ve 20.století začala být euthanasie doporučována i jako způsob jak společnost zbavit „neužitečných hladových krků“.

V Německu se idea systematického zabíjení nevyléčitelných pacientů rozšířila v době bídy a strádání po konci 1. světové války.

Němečtí rasoví hygienici tvrdili, že náklady na „udržování defektních individuí při životě“ během války neúnosně stouply. Snažili se dokázat, že princip „přípustného zabití“ by se měl vztahovat i na osoby nevyléčitelně nemocné, osoby neschopné lidského citu - „lidský balast“ a „prázdné lidské skořápky“,

Právo na život je něco, co si lidé musí zasloužit a zdůvodnit.

Ukončení takových životů je nejen přípustné, ale přímo humánní.

Od roku 1939 byl na Hitlerův příkaz zahájen Program euthanasie

Rok 1939 vláda nazvala „rokem povinnosti být zdravý“.

Hitler tajným příkazem potvrdil, aby určeným lékařům bylo povoleno udělit „milosrdnou smrt“ [*Gnadentod*] pacientům, které podrobná lékařská prohlídka shledá nevléčitelně nemocnými.

Do 24. srpna 1941, kdy skončila první fáze „operace určené pro dospělé“, pak bylo usmrceno přes 70 000 pacientů z více než stovky německých nemocnic. Šlo o nácvik rozsáhlejší operace, v rámci které pak byli zabíjeni Židé, homosexuálové, komunisté, Rómové a Sintové, Slované a váleční zajatci.

V letech 1939 – 1941 bylo usmrceno více než 70 000 dospělých a 5 000 dětí. Usmrcení se provádělo smrtícími injekcemi, tabletami, nebo plynem.

Úředníci provádějící program euthanasie spočítali, že „dezinfekce“ (usmrcení) 70273 osob vedla k úspoře následujícího množství jídla:

---

chléb	4 781 339,72 kg	cukr	185 952,86 kg
marmeláda	239 067,02 kg	mouka	156 952,86 kg
margarín	74 719,23 kg	maso a uzeniny	653 516,96 kg
sádlo	5 311,40 kg	brambory	19 754 325,27 kg
cikorka	79 671,38 kg	máslo	50 458,49 kg

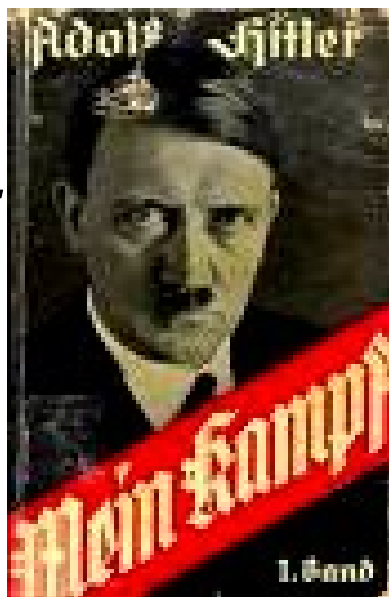

Další úspory představovaly volná nemocniční lůžka a náklady na pobyt v ústavech.

V roce 1942 byl program oficiálně zastaven, neoficiálně však pokračoval dál.

„Rasová hygiena“ se zaměřila především na likvidaci Židů a dalších „méněcenných etnik“.

„Konečné řešení židovské otázky“

„... Největším protikladem árijce je Žid. Žid nikdy nebyl nomádem, nýbrž vždycky jen parazitem na těle jiných národů ..., příživníkem, který se jako škodlivý bacil stále více rozšiřuje najde-li živnou půdu ...“

„... V boji proti židovskému světovému nebezpečí musí národně socialistické hnutí splnit svůj největší úkol: musí národu otevřít oči ...“ (Adolf Hitler: Mein Kampf)

Norimberské zákony (1935)

I. Zákon o říšském občanství

1. Říšským občanem jest pouze státní příslušník německé nebo příbuzné krve, který dokazuje svým chováním, že je ochoten a schopen věrně sloužit německému národu a říši.
3. Říšský občan je jediným nositelem v zákonech stanovených plných politických práv.

II. Zákon o ochraně německé krve a německé cti.

1. Sňatky mezi Židy a státními příslušníky jsou zakázány. Manželství uzavřená proti tomuto zákonu jsou neplatná, i když byla k obcházení zákona uzavřena v cizině.
2. Mimomanželský styk mezi Židy a státní německé příslušníky německé nebo druhově příbuzné krve je zakázán.

- **Židé pozbyli základní občanská práva k nimž patří i právo volební.**
- **V roce 1936 byl Židům zakázán výkon všech odborných zaměstnání, což jim účinně zabránilo uplatňovat jakýkoliv vliv na vzdělávání, politiku i průmysl.**
- **Od roku 1938 židovské děti nesměly navštěvovat běžné školy, ale pouze školy židovské.**
- **Podobné zákony existovaly i v Maďarsku, Rakousku, Rumunsku, na Slovensku a na území Protektorátu Čechy a Morava**
- **1933-1939 Emigrace Židů z německého území**
- **1939-1940 Soustředování Židů do ghett a koncentračních táborů**
- **Vyvraždování Židů na okupovaných územích (Polsko, Rusko) 1939-1942**
- **leden 1942 Konference o konečném řešení židovské otázky, Berlín-Wansee**
- **1942-1943 Hromadné deportace Židů do vyhlazovacích táborů**

Na rozvoji rasových teorií i praxe se podíleli lékaři

V 19. století umístil jistý dr. Thomas Hamilton ve statě Georgia do pece otoka, aby zkoumal účinky, jaké má na člověka sluneční úžeh. Doktor Walter Jones z Virginie zase společně s několika kolegy polévali nemocné otroky vařící vodou, protože chtěli zjistit, jak léčit tyfus. Dr. Crawford Long z Georgie předvedl, jaké účinky má řádná anestézie, tím, že amputoval dva prsty černoškému chlapci - poprvé s použitím éteru a podruhé bez něj.

Během jistého období minulého století, jež nazývám Nocí, byla lékařská věda praktikována na určitých místech ne za účelem léčby, nýbrž se záměrem ublížit. Nikoli proto, aby se bojovalo se smrtí, nýbrž aby jí bylo poslouženo.... Co je přimělo, aby zapomněli na Hippokratovu přísahu, či aby ji v sobě potlačili? Co umlčelo jejich svědomí? Kam se poděl jejich smysl pro lidskost?

(Elie Wiesel)

V období stalinismu komunističtí psychiatři a další lékaři kolaborovali s tajnou policií a mučili vězně, podobně tomu bylo i v dalších totalitních režimech (Chile, Argentina, Irák a další).

Hippokratova přísaha

„Přisáhám při Apollónovi Léčiteli a Asklépiovi a Hygieii a Panaceii a při všech bozích a bohyních, jež беру za svědky, že budu plnit podle svých schopností a podle svého úsudku tuto přísahu a smlouvu:

Budu aplikovat dietetická opatření pro dobro nemocných podle svých schopností a podle svého úsudku; budu je chránit před poškozením a před křivdou.....

.Nepodám nikomu smrtící látku, i kdyby ji ode mne žádal, a ani nikomu tuto možnost nenavrhnu. Podobně nepodám ženě abortivní prostředek....

Navštívím-li kterýkoliv dům, přijdu pro blaho nemocného a budu prost jakékoliv záměrné nepravosti, veškeré zlomyslnosti a obzvláště sexuálních vztahů ať se ženami nebo s muži, ať se svobodnými nebo s otroky.....

Cokoliv uvidím nebo uslyším v průběhu léčení, nebo dokonce mimo léčení vše si nechám pro sebe.....

Jestliže splním tuto přísahu a neporuším ji, mohu mít zaručeno, že se budu radovat ze života a z umění a že budu ctěn a proslulý mezi všemi lidmi na všechny časy, které přijdou; jestliže ji však poruším a budu přísahat falešně, ať je opak toho všeho mým údělem."

Lékařské pokusy na věznicích

„Všeobecná potřeba experimentů na lidech... byla uznána všemi národy jako vojenská nutnost.“

(dr. Karl Brandt – osobní lékař Adolfa Hitlera)

- **V letech 1933-1945 (zejména po roce 1939) se německá věda včetně medicíny dala zcela do služeb nacistického režimu, přípravy a průběhu války.**

Na požadavky armády a SS byly prováděny experimenty simulující pobyt v extrémních výškách, experimenty s podchlazováním, experimenty s malárií, žloutenkou, skvrnitým tyfem, experimenty s jedy, s bojovými plyny, se zápalnými bombami a mnohé další

- **V koncentračních táborech v laboratořích vedených lékaři z nejlepších německých rodin a nejprestižnějších univerzit v zemi byli věznění muži, ženy i děti podrobováni nepředstavitelnému utrpení a nekonečné agónii.**
- **Lékaři, kteří mučili, trýznili a zabíjeli z důvodů spjatých s „medicínou“, neměli o svém konání sebemenší pochyby.**
- **Mezinárodní soudní tribunál v Norimberku soudil nejen hlavní představitele a instituce nacistického Německa, ale v jednom z následných procesů také německé lékaře, kteří organizovali a prováděli experimenty na lidech a další zločiny.**

Byli mezi nimi:

- **Karl Brandt, SS brigadeführer, osobní lékař Adolfa Hitlera a hlavní tvůrce programu experimentů**
- **Siegfried Handloser, generál zdravotní služby wehrmachtu**
- **Oskar Schröder, náčelník zdravotní služby luftwaffe**
- **Gerhard Rose, generál zdravotní služby luftwaffe**
- **Karl Genzken, šéf zdravotní služby waffen SS**
- **Helmut Poppendick, šéf štábu říšského lékaře SS**
- **Karl Gebhardt, SS brigadeführer a prezident Německého Červeného kříže**
- **Joachim Mrugowsky, hlavní hygienik při úřadu říšského lékaře SS**
- **Wolfram Sievers, říšský vedoucí Společnosti pro výzkum a vzdělávání v oblasti dědičnosti**
- **Waldemar Hoven, hlavní lékař koncentračního tábora Buchenwaldu**
- **Herta Oberheuserová, lékařka ženského tábora v Ravensbriicku**
- **a další**

Experimenty simulující pobyt v extrémních výškách.

Měly zjistit za jakých okolností je člověk schopen přežít bez kyslíku, simulovat atmosférické podmínky, s nimiž by se mohl setkat německý pilot, když by dlouho padal volným pádem bez použití padáku a bez zdroje kyslíku. Byly prováděny v koncentračním táboře Dachau přibližně od března do srpna 1942 na objednávku luftwaffe.

Uskutečňovány byly v podtlakových komorách, v nichž mohou být napodobeny stejné atmosférické podmínky a tlak, jaké panují ve výškách okolo 20 000 metrů.

Pro experimenty bylo vybráno přibližně 200 mužů (Rusů, Poláků, Židů z různých zemí a německých politických vězňů).

Většina z nich při pokusech zemřela, nebo měla trvalé následky.

Z protokolu jednoho experimentu:
Jednalo se o déletrvající experiment simulující výšku dvanácti kilometrů, uskutečněný na sedmatřicetiletém Židovi v dobré fyzické kondici

Po čtyřech minutách začalo pocení a kroucení hlavou ze strany na stranu, po pěti minutách nastaly křeče. Mezi šestou a desátou minutou se dech zrychlil a objekt začal ztrácet vědomí. Od jedenácté do třicáté minuty se dech zpomaloval až ke třem nádechům za minutu a nakonec zcela ustal.

Mezitím se objevilo modrofialové zbarvení rtů a v ústech se zmnožily sliny... Přibližně půldruhé hodiny poté, co dýchání ustalo, byla provedena pitva.

Experimenty s podchlazováním

Uskutečňovaly se za extrémně nízkých teplot od v letech 1942 - 1943 v koncentračním táboře Dachau na objednávku německé luftwaffe. Bylo při nich zkoumáno, jakým způsobem by měli být ošetřováni ti, kdo byli vystaveni nízkým teplotám a mrazu. Ve vanách naplněných vodou o teplotách těsně nad bodem mrazu a v „suchých“ komorách byly simulovány podmínky odpovídající tomu, co zažívali němečtí piloti, když se jejich letoun zřítíl do moře, nebo tomu, čemu byli vystaveni němečtí vojáci bojující v hlubokém sněhu za ještě extrémnějších teplotních podmínek.

V ledové vodě byly pokusné osoby ponechávány často tak dlouho, dokud nezemřely.

Pro 360 až 400 pokusů bylo použito přibližně 300 vězňů 90-100 z nich při pokusech zemřelo.

Svěddecká výpověď:

„...Dva ruští důstojníci byli přivedeni z bunkru.. Rascher jim přikázal, ať se svléknou, a pak si museli azí vlézt do vany. Experiment trval celkem pět hodin, dokud oba Rusové nezemřeli. Jejich těla pak byla poslána k pitvě do nemocnice v Mnichově-....“

Experimenty regenerace kostí, svalů a nervů, transplantace kostí.

Patřily mezi nejstrašlivější, sadistické a po všech stránkách nelidské. Byly prováděny v ženském koncentračním táboře Ravensbrück na mladých zdravých Polkách a na slabomyslných vězeňkyních.

Z jejich těl byly vyňaty části velkých kostí, nohy byly odříznuty v kyčlích, paže odděleny včetně lopatek. Svaly a nervy vypreparovali nacističtí lékaři ze zdravých táborových vězenkyň, aby se je pokusili transplantovat do těl jiných. Tyto pokusy obvykle končily smrtí. těm, které je přežily, přinesly zmrzačení a trvalou invaliditu.

Táborová „lékařka“ dr. Herta Oberheuserová měla za úkol vybírat mladé, zdravé polské vězeňkyně, asistovat při všech chirurgických procedurách a poskytovat pooperační péči.

Ze svědeckých výpovědí vyplynulo, že při tom zanedbávala základní ošetření operovaných a že se k nim chovala krutě a nelidsky.

Experimenty s malárií a dalšími infekčními nemocemi

Těmto experimentům bylo podrobena asi 2000 vězňů nejrůznějších národností, v koncentračních táborech Dachau, Buchenwald a Natzweiler v letech 1942 – 1945. Kromě malárie se týkaly tyfu, infekční žloutenky, žluté zimnice a černých neštovic.

Lékaři zkoumali průběh nemoci, účinnost vakcín a dalších léků.

Vězni, považovaní za tělesně zdravé, byli úmyslně infikováni pomocí nakažených moskytů nebo jim byla vstříknuta injekcí infikovaná krev.

Přibližně 50% experimentů končilo smrtí.

Experimenty s jedy

Uskutečňovaly se v koncentračních táborech Buchenwald a Sachsenhausen. Cílem pokusů bylo zjistit, jak rychle při aplikaci různých dávek různých jedů nastane smrt, a pozorovat, jakou bolest a agónii vyvolají před úmrtím v lidském těle.

Lékaři studovali různé metody zabíjení lidí, čas k nim nezbytný i možné protilátky.

Experimenty s yperitem

Zranění způsobovaná chemickými zbraněmi byla pro německou armádu vážným problémem.

Zahájení těchto pokusů nařídil osobně Hitler

Po celou dobu trvání války (od září 1939 do dubna 1945) byly proto v koncentračních táborech Sachsenhausenu, Natzweileru a dalších uskutečňovány pokusy s yperitem, dusivým jedovatým plynem, způsobujícím zpuchýřování a posléze smrt.

Vězňům byla úmyslně způsobována zranění a rány byly vystavovány účinkům yperitu. Další vězni byli přinuceni yperit vdechovat, požívat v kapalné formě nebo si ho nechávat vpichovat

Popis jednoho z pokusů

Ti, kdo byli pokusům podrobeni, museli zůstat stát s roztaženými pažemi, do kterých asi deset centimetrů nad předloktím, byla vetřena kapka pokusné kapaliny.

Po přibližně deseti hodinách, se jim na celém těle začaly objevovat puchýře. Povrch těla měli popálený všude, kde přišel do styku s výparry pokusné kapaliny. Někteří navíc oslepli. Bolest byla tak strašlivá, že člověk dokázal jen stěží vydržet v blízkosti obětí. Každý den pak byla fotografována všechna zraněná místa na jejich těle, všechny popáleniny. Přibližně pátý či šestý den jsme zaznamenali první úmrtí.

Sbírka židovských koster

Na říšské univerzitě ve Štrasburku byla vytvořena sbírka koster určená pro antropologické výzkumy nacistických rasových teorií.

*„Profesor dr. Hirt shromáždil sbírku koster, jaká nikdy předtím nespátřila světlo světa.“
(zpráva z odborného časopisu Volk und Rasse)*

Ze žádosti zaslané v únoru roku 1942 Heinrichu Himmlerovi“:

„.....Máme k dispozici takřka kompletní sbírku lebek všech ras a lidských typů. Po ruce je bohužel jen velmi málo lebek židovské rasy, což má za následek, že je nemožné dospět při jejich studiu k přesným závěrům. Válka na východě [proti Rusku] nám nyní poskytuje příležitost tento nedostatek odstranit.

Tím, že si opatříme lebky židobolševických komisařů, kteří představují odpudivý, avšak velmi charakteristický typ méněcenného člověka se nám nyní nabízí šance získat hmatatelný vědecký důkaz....“

Himmlera jeho spolupracovníci později rozhodli, že lebky budou získány od vězňů koncentračního tábora Osvětim, a ne od Židů zabitých při bojích v Rusku.

Zpráva z června 1943: „Zpracováno bylo celkem 115 osob, 79 Židů, 30 Židovek, 2 Poláci a 4 Asiaté.“

Josef Mengele (MUDr, PhDr)

Nacistický lékař, který působil v Osvětimi.

(Todesengel - Anděl smrti)

**Osobně poslal přes 400 000 vězňů do plynové komory.
Prováděl řadu drastických pokusů na vězních zejména ženách a dětech.**

Zkoumal možnosti, jak zvýšit pravděpodobnost, že žena porodí dvojčata nebo x-čata.

Zavraždil stovky dětí, často „pitval“ za živa.

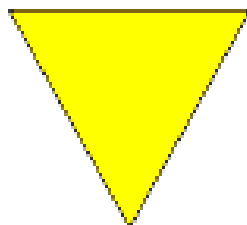
Po válce uprchl z Německa a žil skrytě v Jižní Americe.

Zemřel při koupání v moři v roce 1979.

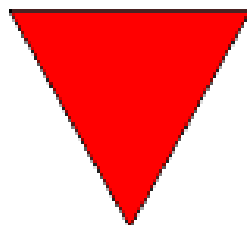
Označení vězňů v koncentračních táborech

žlutá

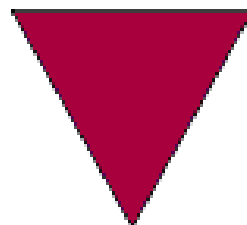
Židé

červená

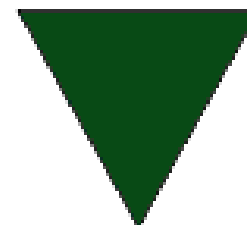
političti vězňové

fialová

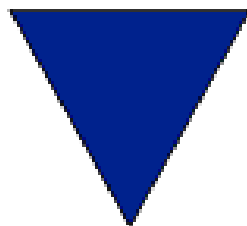
svědkové
Jehovovi

zelená

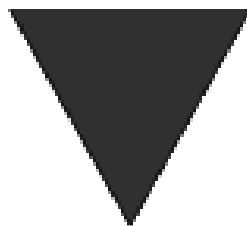
zločinci

modrá

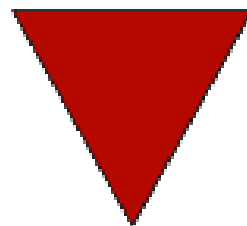
osoby
bez státní
příslušnosti

černá

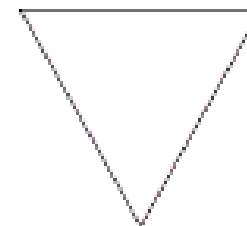
asociálové
(později také
Romové)

hnědá

Romové

růžová

homo-
sexuálové

Jak to bylo možné?

Chceme-li pochopit vnitřní logiku nacistického rasového programu, nemůžeme přísně oddělovat to, co se dělo před rokem 1939 a co po něm. Nedá se také obhájit tvrzení, že se německá lékařská obec podílela jen na nejranějších, „teoretičtějších“ fázích tohoto procesu. Lékaři hráli aktivní úlohu jak při tvorbě teorie, tak při konkrétním uplatňování každého stádia nacistického programu rasové hygieny a rasové destrukce.

Nacistické zločiny nespáchala jen relativně malá skupina vůdců, příslušníků SS nebo gestapa, lidí, které jsme si zvykli považovat za zločince. Na páchání zločinů se podílela většina elit i běžných občanů Říše. Německá věda přišla s idejemi i technikami, které k tomuto bezprecedentnímu vraždění vedly a ospravedlňovaly je. Lidé, kteří se na tom podíleli byli z velké části osoby úctyhodné a vážené, univerzitní profesoři a členové akademií, někteří z nich světově proslulí, věhlasní autoři.

(Robert N. Proctor: Rasová hygiena)

Literatura:

FREDRICKSON, George M.: *Rasismus: stručná historie.*

Praha: BB/art, 2003   ISBN 978- 80-7341-124-5.

PROCTOR, Robert, N.: *Rasová hygiena,* Praha,

Academia, 2009   ISBN 978- 80-200-1763-5

SPITZOVÁ, Vivien: *Ďábloví doktoři,* Praha, BB/art, 2009

ISBN 978- 80-7381- 530-1